

RHAPSODIA.

SZŰRÖS

ELMEFUTTATÁS

DUPLAMOVITIKÁBAN

BALLA KÁROLY

PESTEN 1865.

Pest, 1865. Nyomatott Kocsi Sándor által (Érkövy, Galgóczy és Kocsi nyomdájában.)

In nuda expositione est veritas, in veritate consilium.
Josephus Pal a t in us.

Adam ! ubi es ?
Hic sum.

Quid Saul inter prophetas ?

Quaerit Centri Cappadoce,
Jesuitas Patris sui.

P e r b e n e.

Bámulva olvassuk a hírlapokban némely osztrák politicuskakama színlett tudatlanságát, mi szerént azt merik hánytorgatni „Jusson eszükbe a Magyaroknak, hogy a török járom alól a németek szabadították fel Magyarországot“ — szinte mint az is, hogy Magyarország a maga miveltségét az osztrákoknak köszönheti“ — s végre hogy „Magyarország Ausztria nélkül fenn nem állhatna, s a tót és egyéb elemek nyelnék el azonnal.“

Mivel ezekből a látszik, hogy ők a magok történelmével sincsenek tisztában, egy kis értesítés nem fog ártani — nem ugyan ama majd 3000. milliós volt miniszterek és némely reichsratok számára, kiknek szemeiken farkas sötétség és osztrák hályog van, és így nem láthatják ama lényeges hibákat, melyek szemeiken belől vágnak, hanem azok kedvéért, kik a valóságot az ámitások burkolékából képesek kifejteni.

De szükséges az némely programmozó követjelölteknek is, kik a fentemlitett álokoskodásokat az osztrák gyárakból átvették annak bizonyítása végett, hogy ok háladosok kívánnak lenni, az osztrák szabadítók s cultivatorok eránt.

Mi illeti azt, hogy a németek, de nem az osztrákok verték volna ki Magyarországból a törököt — ez áll is — nem is. Nem áll a mennyiben Bécset, s a német birodalmat a vitéz Sobieszki nélkül a török bizonyára elfoglalta volna, és hogy Lengyelek s Magyarok nélkül képes lett volna a Német , nem kiűzni a törököt Magyarországból — de magát megvédeni is. Ellenben áll, hogy

1. Az Osztrákok és egész Német birodalom egyedül Magyar- és Lengyelországnak köszönheti, hogy a török el nem gázolta őket s a 60. milliós Német birodalom tűzzel vassal meg nem pusztított.

2. All, hogy midőn Ottokár a vitéz Cseh király Bécset már-már beveendő vala onnan a Magyarok üzték el.

3. Áll, hogy Ferdinánd Német Császár a Török Császárnak évenként 30,000 aranyat fizetett adó fejében.

4. Áll, hogy Mária Theresia korában midőn Ausztria az elgázoltatás s feloszlás szélén állott, a Magyarok tárták meg fején a koronát a Német-

birodalom ellenében. S nem mondom, nagyobb szégyen mint dicsőség, hogy a 60. milliós Német Nemzet, akár egyenletlenség, akár más okokból nem tudott túltenni a 10. milliós Magyarország vitézségén.

Jusson eszökbe tehát az Osztrákoknak, hogy midőn a Németek, Lengyel és magyar seregek vitézsége mellett, csak egyszer segíték kiverni a törököt Magyarországból, a Magyarok, hogy többet ne hozzak fel — két ízben mentették meg Ausztriát és Bécset a meghódítás alól. S ezenkívül oly sok ideig voltak a Magyarok s Lengyelek védelme alatt megóva a török háborúk dühétől. Mikből világos, hogy nem a magyar adós a Németnek, hanem az Osztrákok s többi Németek a magyaroknak. S ezeknek köszönhetik, hogy Bécs — Bécs; mert a 60. millióra támaszkodó Bécs császára így ijeszgette egykor Bécs városát „Ottokár ad portás“ a másik német császár pedig Linczbölsőhajtotta „Mathias intra muros“ — s mindez egy maroknyi Csehország s egy Magyarország kardja előtt rettegő 60. millió német ellenében! — S vajjon nem volna e jogunk azon gondolatra vetemülni, hogy ily szemrehányás vagy tudatlan, vagy háladatlanoktól származhatnak ?!

Mi illeti, hogy Magyarország szellemi s anyagi haladását Ausztriának köszönheti — „e méltatlan hanyakodásra eszembe jut Majster Fuchs német röpiratból, mely 1818 körül Bécsben s Leipczigban jelent meg, hogy két magyar, Bécsben a kék süldisznó című vendéglőbe csendesén vacsorálván, az ott serező bécsi polgárok közül egyik ily negélyes gúnnyal szólítá meg őket „ugyan uraim! hogy van az hogy a magyarok oly buták és mi véletlenek?“ — Oh uram felele az egyik magyar, ez másképp nem lehet Kitől tanulhatnánk mi míveltséget, holott országunk egy felől barbár törökökkel, más felől otromba osztrákokkal van körülvéve“ — Én azonban nem mondom ezt, csak mint osztrák curiosumot említem sőt megengedem, hogy a fekete vörös sárga háromszínű zászlón látható a világ minden tudománya, a diplomacia és nemzeti egység, és pedig hiú dicsekvéssel sujtásozva. Így tehát közöttünk szent a Béke!

De megjegyzem, hogy a nagy Hermán németjei a hirkániai erdőkben semmivel sem voltak míveltebbek, mint a catalauni Attila hunjai; s míg az Allemannok s Longobardok később Roma míveltsége romjain egy kis míveltségben részesülhettek, a magyarok a vad tatároktól és törököktől semmit sem tanulhattak. Ha tehát megfordítjuk az okoskodást, s azt mondjuk hogy a Németek mívelődésök kezdetét a rómaiaknak köszönhetik, joggal mondhatjuk, hogy ennek öregbítését a Magyaroknak köszönhetik, kik ha a hatalmas Törököket vissza nem verik, a sok Churfürsteből s Markgrafokból össze tákozott Német császárság aligha mívelhette volna magát ennyire. S ekkép a szemrehányás hálátlanság, — még annyival inkább, mert Ausztria mint alább lesz még róla szó, Magyarországot ok és jog nélkül gyakran üldözé.

Hogy azonban a Magyar értelmiség is nem áll hátrább az osztrákénál, azt a magyar eddig is bebizonyítá, ezután pedig midőn Ferencz József császár és király bölcsesége erre teljes utat nyitott, vajjon nem fogja e

felülmúlni, azt nem némely hanyakodó osztrák tudósok és centralisták, kiknek bölcsesége a veszély szélére sodrottá a birodalmat, hanem a világ fogja megítélni. Hogy azonban eddig mindent lenyomhattak, azt koránt sem a bennük született ész és értelmi fensőbbiség eszközlé, hanem ama fatális körülmény, miszerént idegen pénzzel és ésszel uzsoráskodtak, és pedig úgy, hogy folytonosan Magyarország ellen működvén, a helyett, hogy e roppant Birodalmat virágzóvá s imponálóvá tették volna, el végre azt romlásához juttatták.

Alább ki fog tetszeni az is, hogy az idegen hősök, csak is önérdelkeiket tárták szem előtt, és soha sem a fels. Dynastiaét és birodalomét, — s hogy elhalgassuk a régieket, Kaunitz a münsteri canonok tehát nem egész csak félvér jezsuitából lett idegen miniszter, a 7 éves porosz háború alatt alig tudott magának egy falka cseh és morva Domíniumot szerezni. S pedig ő volt amaz idegen osztrák minister, ki Ausztria bástyáját lerontotta, s a Muszka barátságot megalapítván, ennek Ausztriához utatt nyitót. Ő volt ama híres minister, ki az Oroszt a Fekete tengerhez segítette juttatni, s csak később vette észre, hogy innen Havasalfölden keresztülmegy oldalcsapással Bécset is megkereshetik a Kalmükök és Kozákok. Es mi haszna volt Ausztriának eme költséges háborúból mint az, hogy amaz iszonyú nagy vezér, az a híres Laudon, az egész osztrák sereg ostromával Belgrádot oly hosszú vívás után nagy nehezen bevette, de melyet vissza kelle adni az Orosz és Német Császárok által megtámadt töröknek.

Igen, de ha Ausztria vesztett, bezzeg befészkelte magát az orosz Bessarábiába s később Oláh és Moldva országokban, hol a Pópákat és Bojárokat orosz kézre szoktatta, s mint az ő hit protectora védelme alá vette sat.

Egy másik rajna melléki idegen miniszternek halálakor alig maradt annyi Domíniuma, mennyivel az egész szász királyság néhány német herczegség ráadásával is alig ér fel. Ezt azonban koránt sem azért említjük, mintha nem tudnánk, hogy nagy szolgálatok nagy jutalmakra érdemesek, s ily jutalmak egy érdemdúzs államférfiút telyes joggal megilletnek, oly érdemekért, melyek egy birodalom, s népek javát megalapítók; hanem azért, hogy megláthassuk az osztrák birodalom érdekében tett nagy szolgálatok becset melyekből némelyeket ide igtatunk.

1815-ben Sándor császár megkérte Ferencz császárt, engedné meg hogy eme nagy eszü minisztert, kinek a szent Alliancz készítésénél és Európa békéje helyreállításánál oly roppant érdemei vágnak, 80 ezer Rubel évi jövedelemmel megajándékozhassa, s ezt szívesen megengedte, a miniszter pedig még szívesebben elfogadta. Jól megjegyzendő azonban, hogy ide nem alkalmazható azon vers, Munera qui mittit sperat majora remitti, mert ha ez állana, akkor nem évenkénti ajándékkal kötelezte volna le a további szolgálatra, hanem egyszerre ajándékozta volna meg. —

De a Bécsi Congressus még ekkor nem végezte be a népek felosztását, s még csak ezután kapta az Orosz czár bekeblezésül a varsói her-

czegségét, és a Lengyel király c z i m e t, ezt az aprólékos sallangot, mely által az egész Lengyelországra mintegy virtuális jogot kapott sat. És midőn 1828 Dibits Adrianápolyban mutogatta az Orosz diplomaticát, ezt az érdemdús osztrák miniszter behunyt szemmel nézte. Nagy tudatlanság volna azzal vádolni, hogy ez által Ausztria érdekeit veszélyezve nem látta volna — de a varsói herezegséggel megerősített Orosz és Vestfaliai királysággal s a Rajnán túli tartománynyal megerősített Porosz ellen, csak nem foghatott fegyvert a megalázott Franciaország nélkül, honnan semmi más információt nem kapott, mint azon semlegességet, mivel Franciaország nékie tartozott, s ez vala egyik fő érdeme e miniszternek. Megjegyezvén, hogy ugyanekkor a Nápolyi király isaPortellaiHerczegséget 60,000 arany évi jövedelemmel ajándékozta neki.

Másik fő érdeme volt a Német birodalom egyesítése, melyet 36 fejedelmekre széttépve a maga praesidiunaa alá rendelt hol, szuronyokkal őriztette a derék német nemzet szabadságát, mely ha itt vagy ott mozzanni mert, kikapta az absolutismust.

Harmadik főérdeme, hogy valamint Wellington úgy ő is rettegett a francia oroszántól, noha az angol nagy lelkőség gondoskodott annak őriztetéséről. Ez okból a Rajnántúli tartományból egy egy foltocskát juttatott Ausztriának, Bajorországnak sat. oly végre, hogy ha a Francia nemzet vissza akarná foglalni a Rajna vidékét, közvetlenül legyenek érdekelve minden ottani birtokosok a háború folytatásra; holott erre semmi szükség sem vala, mert Ausztria mint a német szövetség tagja, ezen közvetlenül birtolt nélkül is, kötelezte magát a német szövetség védelmére. Azonban nem könnyű volna kiszámítani, ama sok milliókat, miket ezen folt be nem hozott, s még is 1815 év óta kivitt Ausztriából. Ő ugyan e foltra keveset adott, de a Bund és Anglia kedvéért, ezt is megtette.

Negyedik fő érdeme volt Olaszország helyreállítása, vagy is szétosztása. Itt már remekelt az államférfiú Anglia számára, magát ugyan nem, de megcsalta az Osztrák birodalmat, mert Lombardia s Velence kikanyarításával, oly méh köpüt csatolt Ausztriához, melyből a mézet az angolok hordták el, míg ő a méhekkal volt kénytelen vesződni, s az angolok erős információjára kellett ahhoz, hogy e miniszter ne lássa azt, mi szerént itt az angol kereskedelemnek osztrák haddal és pénzzel leendő védeke van szóban.

Mind ezen lényeges botlások azonban koránt sem osztrák hanem idegen észből pattantak ki. A centrálisaié osztrákok ezt nem látják, a magyar azonban érti is. Miből a következik, hogy az osztrák ész és intelligencia nem kormányra való, mert különben nem élnének idegen észszel. És, hogy ezt a tapasztalás bizonyítja, példa reá a legutóbbi Osztrák minisztérium. Bach, most már novitius Jezsuita, és Schmerling több miniszter társaikkal együtt mind született osztrákok, majd 3000. millió adósságot hagytak, alig másfél évtized alatt, az állam nyakán.

És a szellemi fensőbbiséggel dicsekvő Osztrák Reichsratok. kiknek mindez szemük láttára történt, Osztrák észszel mind ezt helyben hagyták, s csak akkor kezdték tüzet kiáltani, mikor az egész Finariczia csőtörtököt mondott. S még akkor is csak a kamatok, kamatjának, kamatjáról kezdtek beszélni. No de megismerjük, hogy ez aprólékos, azonban hallatlan Deperditák mind Osztrák észtól születtek. És hogy Ausztriában a Novitiusok csakugyan értelmi fensőbbiséggel bírnak.

Mi illeti a magyar és osztrák nép intelligentiáját, azt látja az egész világ hogy az osztrák népet, a szó szoros értelemben nevezheti a Nuncius Róma nyájának — míg a magyarországi bármily hit felekezetű, s nemzet faj érti az idvezítő szabadság malasztjait, s míg amazokat a szabadság élvezésére a sötét, neveltetésből kötéllel kell fogdosni, emezeket jogaik élvezésétől még szuronnyal sem lehet elidegeníteni. És ez köztapasztalás.' Ki kell tehát mondani, melyik ezek közül a miveit, vagy melyik részen van az ész és értelem ?

Ha pedig az ipar mondható műveltségnek s Ausztria gyárai hozatnak fel — ezek Magyarországból éltek és élnek főleg, és magyarországi nyereségből virágoztak fel, még pedig a magyar ipar és szorgalomra tán erőszakos nyomás mellett. Jól van várjatok néhány évet, s meglátjátok, hogy a felszabadult Magyar-gazdászok nem fog e hasonlókat teremteni, s még e mellett az osztrák gyárat is eltartani. Mi könnyebb mint más pénzén művelteskedni és hejehujázni ?

Mi illeti végre, hogy Ausztria nélkül Magyarország fel nem állhat, Ez oly paradoxon, melyet nem egy magyarnak, de egy osztráknak is gyalázatára válik kimondani, ha csak a világ ítéletét nem akarja józan esze fölött magára venni. Mert ennek éppen ellenkezője áll.

Midőn Ferencz Császár az ausztriai császárságot felvette, egy nagy német tudós és politicus így kiáltott fel „Bolondság az egész — Mi az az Ausztria? — Egy folt egy rongyos folt — lett volna Magyar Király! ez már több a semminél“ — S valóban különb és okosabb miniszterei voltak a vad Mongol Fejedelemtnek, ki Chinát bevette, mint az akkori osztrák miniszterek valának. Mert azok tanácsára a Mongol fejedelem, a chinai Birodalomhoz képest maroknyi Mongol birodalmat a chinaihoz csatolta, s Pekingbe üté fel székhelyét, míg az észszegény osztrák miniszterek, egy istápra szorult Bécs városához csatolák a szellemileg s anyagilag erőteljes gazdag és hatalmas Magyarországot, csak azért, mert így néhány Bécsi német államférfinak megmaradt szájában a kövér falat. S ezen néhány hegumenosz miatt kellett Magyarország iparának, szorgalmának s gazdaszatának hátráltatva s lenyomva lenni. Lenyomva azért, nehogy ha felvirágoznának, az osztrák ipar, gyár és kézmű elvesztené piaczat, s a felszabadult Magyarország széttörnén a nyomási korlátokat, holott ez szinte hamis szempont; s ki fog alább tetszeni, hogy ez veszélyes mind Bécsre, mind a birodalomra nézve.

Mióta Rudolf Ausztriát megállapítá, legfőbb baja volt a folytonos Jezsuita kormány. Itt minden Fejedelmek Jezsuiták által neveltettek, a gyóntató papjai mind Jezsuiták, minden miniszterei Bachok és Schmerlinaek voltak, kik közül az előbbi novitius miután a lateranumi búcsún mez-télén lábbal járt, most már csizmába lépett be Boeksz Jezsuita General ezredébe, mint a hírlapok írják.

Tudjuk, hogy e veszélyes hadnak fő elve „A czél, szentté teszi az esz közt.“ Előttük a népek boldogsága semmi, az ő Miatyánkjuk a pápai uralkodás. Látjuk, hogy Spanyolország roppant kincseit, melyekhez hasonló még nem volt, nagy részben templom és klastrom építésre pazarolták ki, melyeknek tized részére sem volt szükség, s most romokban hevernek; minden 5 ik Spanyol, pap volt, $\frac{1}{5}$ rész pedig a Jezsuiták adófizetője. A sz. Inquisitio felállítván, minden gazdag spanyol bűnössé lett, s anyagi kincseiért a Szt. Inquisitio, más világi kincset adatott nekik cserébe. S az így begyűlt kincsek egy része az általok nevelt királyoknak adatott, más része Romába küldetett egy rész pedig az Inquisitor Magnus zsebében kezénél maradt. Így adja ezt elő a kérlelhetlen és czáfolhatlan história — de még százszor ígyebb.

Végre az angolokat is Róma adó fizetőjévé akarván tenni, iszonyú kincsbe került kárhozatos hajósseregök, a tengerbe sülyesztetett, s a világot bíró Spanyol birodalom a Jezsuita kormányzás alatt, egy nyomorult helyzetbejutott. A holott jól megjegyzendő, hogy L. Ignácz Xav. Ferencz, Lefebvre sat. a Jezsuitizmus szabályait csak rendbe szedték, de azok már ő előttök is gyakoroltattak.

Mit tettek Ausztriában az általok nevelt Ferdinándok alatt? a helyett, hogy egy erős birodalmat állítottak volna belőle, felállították az eperjesi s kassai s a többi vérpadokat: s mind azokat üldözték, kik nem a pápának adóztak, mert nálok nem a hit, hanem a jövedelem volt a fő czél.

Deme autem lucrum superos et sacra negahunt.

Magyarország is ily szerencsétlen volt az Árpád ivadéki királyaival. Árpádon kívül több, Fejedelemnek való, alig találkozott több néhány közép-szerűnél, s ha volt volna is egy kettő, vagy rövid ideig uralkodott, vagy nem volt hasonló követője.

A vegyes házakból választott királyok közül Róbert Károly és Hunyadi Mátyás tűntek ki, kik Királyságra termettek. De a következő királyok már .erélytelen Királyok voltak. Holott példa reá a Török birodalom, hogy több egymás után következő fejedelmek alatt, még a barbár nép is mily Hatalommá válhatik. Az egymásután következő hatalmas Kalifák, Mahumet, Amurath, Bajazeth, Solimán, Selim, Sultánok, mily hamar elgázolták a Görög birodalmat, s a világ 3. részében oly roppant birodalmat alkottak, mely az egész Európát rettegetté.

Azonban Róbert Károly uralkodását egy hiú, mihaszna Lajos Király hosszú uralkodása követte. Ez a Dobzsnál is tehetlenebb bigott, kinek anyja tetézett vékakkal offerálgatta el Magyarországnak Károly Ital gyűjtött aranyait sz. Péter oltárára, melyből egy okos erélyes feje-

delem, azon időben, midőn 3. tenger volt a Magyar Birodalom határa, egy Európának imponáló birodalmat tudott volna teremteni, a nápolyi féleszű háborúra pazarolta, melyet legyőzni épen úgy nem volt dicsőség, mint Ausztriának s Poroszországnak, az egy maroknyi vitéz Dán seregeket; végre rábeszélte magát a római papok által, hogy ő nagy lelkűnek hidje magát és mondjon le minden hadi költségeiről s követeléseiről: hiszen maga is láthatja mily gyöngyörű, mily ártatlan, és szép az a bogárszemű Johanna, ki az öcsét Andrást sem maga fojtotta meg! — és kit Ő Szentsége is megszokott bámulni, midőn felemeli bájos könnyes szemeit sat. És e buta király nagy lelkűség fejében le is mondott, nem csak az elvesztegetett kincsekről de még az eszéről is.

De e kincsekről való lemondás, mellyel az időben Magyarországot egészen virágzóvá lehetett volna tenni, porba nem esett, mert mind neki, mind az anyjának megengedte a Pápa, hogy a lábát megcsókolhassák, s mindegyik kapott a Jeruzsálem] szent keresztből egyegy szálkát. S mégis találkoznak oly historikusok, kik e kalandorra a nagy melléknevet vesztegetik. De hihető nem ezért, hanem hogy a lányának férjül egy magához hasonló hóbortos Brandenburi németet választott, kinek nevelőül a Pápa kegyeskedett egy papot rendelni, s talán azért a sok magyar kincsért volt e kedvezés mi Rómába maradt ? korántsem hanem Sigmondból ezen Makrocephalusból, kinézték, hogy ennek erős kezei vannak melyek lábakul is szolgálhatnak, és jó nyerges háta is van melyről, ha négy kéz láb tápáskodik majd a nevelési informatio után, mint IV. Henrich hátáról a pápa a lovára ülhet.

Czélt is ért, mert mikor a tridenti gyűlésben elnökösködött, azt többre becsülte a Császárságnál és Királyságnál, — azon gyűlésben, melynek előszavaiban ez áll nyilván: „már ezután tehát e szent könyvből sem elvenni, sem hozzáadni többé semmit sem szabad, azon gyűlésben, mely Husztot és Jeromost megégettette.

E választásból, és nevelésből a következett, hogy a Magyar roppant birodalom a nikápoli ütközetben egyszerre elveszté tekintélyét, és Sigmond eme megtestesült novitius megszökvén az ütközetről Constantinápolyba futott. Még csak meg sem említvén ott ama titkos tervet, hogy győzelem esetében az ottani Patriarcha letétele is czéloztatott.

Később midőn meghalló a Pápa, hogy Magyarországnak van egy nagy vezére Hunyady János, a nikápoli nagy veszteséget, a Várnaival szaporította *Discite mortales non temerare üdém. Me nisi pontifices jussissent rumpere foedus non ferret Scythicum Pannonis óra jugum.*

Mennyire kedves volt a Nagy Istennek, a nevére tett eskü alóli a b s o l u t i ó, megmutatta azzal, hogy Ő Szentsége Cardinalisát, ki a hit-szegést eszközlé, a törökkel gázoltatá el, szinte mint a királyt is, ki esküt szege.

Midőn pedig később Hunyady Mátyás országglott, s a törököt akará kiverni Európából, a Német Császárt arra, ingerelték a római Novitiusok, hogy ez időben üssön be Magyarországra. És miért ? Csak azért mert ez a

pápai kényuraságot maga fölött nem szenvedhetvén, midőn a Pápa, Mátyás ellenére, más pécsi püspököt nevezett ki, mint a kit Mátyás ajánlott, ez azt írta a Pápának „ne avatkozzék az ő jogaiba“ *secus crucem duplicem triplicabimus*, s egy királytól ily *admonitio* nehezen esett oly pápának, ki a császárok hátáról szokott lovára ülni. De ki is kapta Ő Szentsége a *lectiot*, mert azonnal kivonult Magyar Balázs a magyar seregekkel Dalmát s Horvátországból, s a törökök meglátván a rést Olaszországba többet levágtak 100 ezer lakosnál, s több mint 4 milliónyi kárt okoztak mi a mai pénzérték arányban akkor több volt 50—60 milliónál.

Ekkor azt vevén észre Ő Szentsége, hogy az Uhlemák még Szt. Péter templomát is meglátogathatják, méltóztatott azonnal követet küldeni Budára megkérni Mátyást, hogy szabadítsa meg Olaszországot a töröktől, s megfizeti Ő Szentsége a megvont és ki nem fizetett 30,000 arany évi hadiségély adót is.

Tudva van az is, hogy Pádai Püspököt Jánost, mikép nézte ki Mátyás a szobájából azért, hogy e Püspök azt merte mondani Mátyásnak: Nem válik becsületére Felségednek, hogy azon hadi adót, melyet ő Szentsége a török háborúra fizet, a német keresztény Császár ellen fordítja. (Már t. i. azon Császár ellen ki oroszva beütött Magyarországra a Pápa engedelmével, addig inig ő a török ellenhadakozott).

S valóban meg kell vallani, hogy a dicső Podiebrad György ellen vívott harcz is, hol a Csehek eme legvitézebb Királya halhatatlan nevet szerzett magának, nem magyar és cseh harcz volt, hanem a Pápa ösztökélésére kezdetett meg, egy részről azért, hogy a keresztény német császárt a Husszítás Király Bécsből ki ne verhesse, más részről, hogy a Jezsuita diadal kivivassék, s egyenesen Jezsuita és Husszita harcz volt, melynek eszközlője az ifjú Mátyás nevelője s minisztere a Nagy Várad i jezsuita Püspök, s később Prímás vala, ki egy megígért, de meg nem kapott *Cardinalis* esernyőért megvakulván, nem látta sem a török hatalmat, sem a német jezsuita alattomos halálos ellenséget Magyarország ellen, csupán csak a pápa uralkodását, melyről a későbbi Jezsuita General Pázmán Péter szerint azt tartá, hogy „a Pápa a fejedelmek feje és annak hatalma emezeknek jobb keze“ és kardja; de melyet csak a Jezsuiták tudnak forgatni, — mindenütt hol vérpádok vannak, s a hitlen népeket keresztényileg kell oktatni. —

Olvassátok meg a történelmet, hogy melyik városban készültek, kik által és mikép adattak be azon szerek, melyek Mátyás Jegyesének Beatrixnek Magyarországra jötte közben beadattak s magtalaná tevék, s vajon nem ugyan azon kezek által szentesítették e meg ama mérges eszközök, melyek Mátyást, Zápolyát, Thurzót, Bethlent, Bocskait s többeket kiboldogíták a világból?! — s megfogjátok látni, hogy az osztrák és jezsuita politica egy és ugyanazonos volt mindenkor Magyarország ellenébe, szinte mint azt is, hogy hajdanában miként ülhetett a pápa Henrich Császár hátáról a lovára.

A másik, sőt úgy szólván egyetlen egy Nagy Magyar Király Mátyás

vala, ki miután Bécsset bevette a célhozvezető eszközzel megmérgeztetett, épen úgy mint a szt. Ilonai hős fekete kávéval, s fija sárga dinynyével. Melyek hol készültek, Wellington ugyan meg nem mondta akkor midőn a bécsi angol követtel Londonban egy vendégségben összejövén, s ott Napóleon halálának híre elterjedt — nagy kárörömmel Castlereágh bécsi angol követ vállára ütve mondá „Nos! mit fog erre a világ mondani?“ ez azt felelé „mit mondana mást, mint azt, hogy jól tettük“ De a történelem megírta, hogy Castlereagh Julianus Cardinalis sorsára jutott, mert sehogy se férvén a fejébe, mikép lehetne szent oly eszköz, mely a Quirinál egyik oldalán lévő gyógyszerárban készült csak azért, mert 40000 forinton vásároltatott, egy borotvával maga vágta meg nyakát, s így az isteni halálos executiót maga hajtotta végre magán.

Való ugyan, hogy ő nem absolváltatta magát, mint a pajtása, ki még azután sokáig élt azon hitben, hogy talán tán valahogy úgy, idvezülni fog, mint absolutionalista.

Mátyás bécsi megmérgeztése tehát végkép megszakítá Magyarország akkori felvirágozhatását és dicsőségét. De azzal Dobrse László, ki rovásra hordatta magának a mézárshékből a húst, nem sokat törődött, s ha ki nézhetett Mátyás dicső palotája ablakából ebédután magát sem ismerte.

Így segítette elő a bécsi jezsuita kormány Magyar ország vesztét, így akadályozta a Török kiűzetését Európából: így hozta Magyarországra a vad hatalmat, így vitte Bécs alá a pogány tábort, mind annak daczára, hogy a Pápa által eme dissolutiókra absolválva volt.

A 3-ik Dynastiátha végig nézzük, az alapítón kívül épen oly szerencsétlen volt Fejdelmei egyéniségére nézve, mint Magyarország előbbi Dynastiai, De ezt csudálni nem lehet mert minden Császárok Jezsuiták által neveltettek, s ezek által kormányoztattak, s valódi Fejdelemnek való Tagja nem igen volt több mint 3 kik mind hárman József nevet viseltek.

Első volt II. József Császár, ki jezsuita neveltetését s ennek politicáját képes volt lerázni, de nagy esztét, mély belátását, s népboldogító szándékait, megsemmisíté a nagy önelbizakodottság, és germanomania.

Második volt József Antal Nádor kit lángesze s széles tudománya thronra érdemesítének, de az örökösödési jog nem illethette.

A harmadik, s itt már kalapot emelek Ferencz József Császár, kit nem csak az Osztrák Birodalom, de az egész világ ma holnap Nagy melléknévvel fog megtisztelni. Azon Nagy névvel, melyet nem egy birodalmi thron vagy nagy hatalom — hanem csupán csak a vele született lángész, mély belátás, önálló Ítélet és erély követelnek méltó joggal.

Nagy mert a neveltetési rögeszméket képes volt leküzdeni, s magát ama szövevényes ligurianus tömkelegből kiszabadítani, melynek átka nyomta eddig Ausztria szerencsését.

Nagy mert miniszterein túllát, s ezeknek egymással homlok egyenest ellenes politicája fölött önerélye által képes bíraskodni.

Nagy mert képes volt átlátni, hogy Napóleonnak ama Jezsuiták által készített axiómája, mi szerént a pápa segélye 300 ezer katonával ér föl, lejárta az idejét, — s oly országokban, melyekben különféle hit. ágazatok vágnak csak oly hatályú mint a szentelt víz. Sőt kész veszély a népek boldogságára s nyugalomára nézve, mert ily helyeken csak gázol és pusztít mindenütt, csak azért, hogy több fillére legyen. S ha megnézzük Ausztria történelmét, s Magyarországgal] viszonyát, azt látjuk hogy m i n den revolútiókat a jezsuita kormány idézett elő vallás üldözéseivel, hitszegéseivel, s a helyett, hogy a Birodalmat egyesítette volna, a birodalom maga magát pusztította, s még Ferdinánd is e hitszegő kormány miatt kényszerült a töröknek 30,000 arany évi adót fizetni.

Eszakamerikában, hol a pápa fillér csak egy magot terem, ezt is csak elvéve ha a jég el nem veri, vallásvillongásokról még csak szó sincs s az idvezítő catholica szent vallás épen úgy boldogítja az állam népeit, mint a más felekezetüké, mert ott nincs izgató; ott nem esküdteti a vegyes házasságbelieket a cath. lelkész a templom kerítésén kívül, s nem csinál csúfot pápai rendelkezésből más felekezetek hitágazataiból sat. Nem lehet tehát semmi vád semmi ok a keresztény szt. vallás ellen; de van egyedül csak Jezsuitáji ellenében — s ezen Secta hálójából kimenekülése Ő Cs. Felségének méltólag követeli a Nagy nevet mert újra mondom, hogy a nevelési rögeszmék elítéléséhez s leküzdéséhez, rendkívüli önerély s önálló szellem és jellem kívántatik, s még tiszerte inkább akkor, ha a miniszterek különféle véleményeihez még a Dynastia tagjainak rögeszméji is csatlakoztak. E lényeges bajok, azonban még százszorozva lőnek azáltal, hogy Ő Császári Felsége 17 éves korában emeltetett thronra, oly Thronra, melynek miniszterei, a Novitius Bachtól kezdve az utolsóig, mind eleven jezsuiták valának, kik nem egy ifjú Fejedelmet, de a legtapasztaltabbat is képesek valának elámítani, kivált ott, hol több mint 300 éves megrogzött s elavult kormányelv változtatása jött kérdésbe. S valóban bámulni kell e Nagy Fejedelem önerelyét, hogy e roppant gátokon, ha bár több évi tapasztalás után áttörni tudott.

Most áttérek, vájjon megmaradhat e Ausztria a dualismus, és külön tartományai s népei belső s önmagok kormányzása mellett mint Európai nagy hatalom?

Ez oly kérdés, melyet a legnagyobb Diplomáták is csak feltételesen s csak hozzá vetve fejthetnek meg, de mivel már még szűr alól is került jó tanács, én is elmondom ön magános véleményemet szinte feltételesen, s ha nem használand, ártani bizonyára nem fog. Minthogy nagy hatalmi állásról van szó, előbb értelmezni kell, mi a nagy hatalmi állás. Ez névleges vagy tényleges. A névleges az, midőn rábértalmják valamely országra, mint például Poroszországra, és mint ilyennek, jog adatik más államok érdekei s jogai fölött bíraskodni és szavazni, s ezt a Diplomaticában szükséges erőszakos jogtalanságnak lehetne talán nevezni. Innen van, hogy midőn az Európai nagy hatalmak Ausztriát közelebb oly Congressura hívták; melyben az ő ügyei fölött akartak határozni — a meghívást el nem

fogadta. Ily esetben tehát van is értelme a nagy hatalmi állásnak nincs is, s valóságos fictio. A tényleges nagy hatalmi állás pedig az, midőn valamely államnak per se pro se oly hatalmas állása s tekintélye van, melyben a szomszédai szemébe mer nézni,, s azoknak képes imponálni, — mint Napóleon, az Angol, az Orosz és Északamerika. S hogy e tényleges nagy hatalmi állás, korántsem mindenkor a birodalmi nagy kiterjedéstől, s népei számától függ, azt eléggé bizonyítja a történelem. Ily nagy hatalmi állása volt Magyarországnak Hunyadi Mátyás alatt, Poroszországnak a Nagy Fridriik alatt sat. E szerint a nagy hatalmi állás, a nagy fejedelmektől, s bölcs kormányzattól függ, s azt egyik vagy másik államra rá várni nem lehet a nélkül, hogy nevének meg ne felelhessen. S talán azért nincs Ausztria nagy hatalmi állásáról szó a Pragmatica sanctióban is.

Feneion azt mondá, hogy a népek szeretete és bizalma a thrónok legerösb oszlopa. S mivel ezen üdvös axióma, a jezsuita kormányzatokat hallgatólag skartba teszi — a mostani német Boeks Generális Bach novitius principálsa, Salignae Feneion Telemakját kárhoyatosá nyilvánítván a közelebbi években eltiltotta, mert ennek morálja a Fejedelmeknek oly üdvös tanácsokat ad, hogy azokra még Pilátus is borzadva fordul meg a koporsójában. Azon Pilátus, ki Boeksnek atyafija volt, mert egy exjezsuita mondá nekem egykor — Forchomii natus Pontius ille Pilátus Qui Jesum Christum, crucifixit omnipotentem. Forcheimban született, s német föld adta Pilátust. Aki keresztre tévé önmaga istenit is. Igenis Forcheim a Rajna partján van, Boecks és Bach pedig szinte németek, ha bár Rómában költendik is, az Ausztriai 2600 millió forint egy részét.

E szerint tehát bizonyos, hogy NagyFejedelmünk bölcsesége a czélba vett változtatással a jezsuita kormány által egymás ellen ingerült különféle nemzeteit Ausztriának, egy erős birodalomná forrasztja, és magas Személye s f. Családja eránt megnyeri sőt már meg is nyerte, minden nemzetek legtisztább szeretetét és forró lelkesülését. Ennyiben tehát a novitius kormány által szétszakgatott Birodalom most egy hatalmas Egész leend. De fájdalom ! van e Birodalomnak két fenéje, mely ha Caesarea sectiót nem kap, az egész Birodalmat örökös veszélyben tartja, s végre felemészti.

Egyik ezek közöl a Német Birodalomba való befolyás. El nem lehet gondolni, hogy miért szükséges Ausztria nagy hatalmi állásához ezen befolyás. A Germanomaniát és Germanisatiót a különféle nemzetiségek boszúja megfojtotta; — a régen megboldogult néhai Római Német szent Birodalomnak nem kell Császár. De ha akarná sem lehetne, mert a Francia, Angol és Orosz azt soha meg nem engedendi. Ezen birodalom 36 vagy tán több Fejedelmeknek széttépve, örökös viszálykodásra van kárhoyatva. íme Schlezvig-Holtsteint elfoglalják. A Porosz be akarja keblezni. s a Német Birodalmat aprónként egyesíteni. Erre feltámad a többi Fejedelm s azt mondja, hogy ez nem lehet, annak külön Fejedelemséggé kell lenni, mert úgy sincs több mint 36. Erre az Angol boszankodva mosolyog, az Orosz chinai tehát iszik reá s egy semmit jelentő, később azonban mindenfelé csavarható nyilatkozványt bocsát ki e folyó Novemberi hírlapokban:

mint oly alapot, melyre építendő jövőbe beavatkozhatását — a fő kormányzó pedig Bismarkot traktálja. S Ausztriának a befolyás ennyi ellenség közt ha nem legörvendetesebb is, de sikamlós és veszélyes, még annyival inkább hogy a hatalmas szomszédok titkos tervei sincsenek kitalálva; s a lehető összeütközés velők igen valószínű. De ha ez így van, akkor Ausztria befolyása örökös háború, mert ha ezen sok fejedelmekre rongyolott birodalomban, a béke ma helyreállítatik, holnap a 40 vagy hány? fejedelem közül egyik vagy másik csak állít elő újabb viszálykodást. És ha nem tenné — Mire való az angol, francia és orosz politica? ha a szükség kívánja, gondoskodik ez, hogy soha ne egyesüljön. Ezen befolyás Ausztriára nézve valóságos darázs-fészek, melyből Ausztriának csak fulánkjut, még mások a mézen osztozkodnak.

Mily emberi politikát követ Anglia, nyíltan be vallá Canning, magok az angolok által is legnemesebbnek ismert miniszter, ki midőn a Francia kormány ellen beszélt a parlamentben, nem szégyenlett nyíltan így fenyegetődni, „Kezünkben vágynak a háborúk furiái, s ezeket akkor vetjük lángoló fáklyákkal Európa népei közé mikor akarjuk; s igazolá is a történelem e fenyegetés valóságát, mert valahányszor az Orosz Keletre készült, mind anyiszor lázította fel a derék de szerencsétlen Lengyeleket, hogy itthon legyen dolga a Muszkának. Shogy ezenkívül többet ne említsek a régibb időből. Midőn a Kelet és Nyüggöt Indiai háborúk szerencsétlenül folytak Angliára nézve, s mármár bukó félben vala, vájjon nem Anglia bizgatta e fel 1789 a Francia Revolutiót, hogy a francia ellenségtől Americában megmeneküljön. Sötét historicus az ki ezt az akkori körülményekből ki nem olvassa. Mert a szörnyű adó ugyan elkeseríté a francia nemzetet, azonban a szabadsággal való üzérkedés Anglia munkája volt. S van rá elég-példa, hogy midőn valamely fellázított nemzet szabadságához jutandó vala, még ő segítette lenyomni, nehogy azon szabadsággal bírjon, melyet Anglia a népek felültetésére szokott használni. — S kinek van inkább érdekében mint Angliának, hogy a miveit német birodalom ipara szorgalma, gyárai s kereskedelme a szomszédé által lenyomva legyen, s örökre széttépve maradjon.

Mire való ily körülmények közt a német szövetség — s annak költséges, haszontalan s hiában való védelmére törekvés? Vagy talán ama féltékenység, hogy a Porosz elfoglalja majd a Birodalmat? s majd Bismark helyreállítja a Császárságot? — Mostanában ugyan nem, — mert oly mestere van, ki megmagyaráz neki mindent a mit nem ért, s még sem tudja, hogy nem érti, a mit érteni vél. Jövendőben pedig ott marad a hol van, keleten és nyugaton azonban egy kissé megcsorbítva. A Porosz is elmondhatja, mit Laczko csigány mondott, midőn azzal fenyegették, hogy jön a tél, és majd hideg lesz. „Nem félek én attól csak a szél koma ott ne legyen. De a nyár is meleg lesz.“ Nem félek én tőle csak a szél koma ott legyen. A Porosz sem fél csak az Orosz vele legyen sat. Napóleon pedig a hova ér, mindenütt remekel.

Az északi hideg szélről azonban alább leend még szó.

Másik veszélyes nyavalyája Ausztriának Velence birtoklása. Míg ez kimetszve nem lesz a Birodalom testéből, ez csak sinyleni fog, mert a háborúk furiáji örökös sebeket vágnak Ausztrián, emez ellenség állván háta mögött.

Az 1815 Congressuson Ausztriának úgy nevezett hatalmas Novitiusa Európát akarván igazgatni, nagy vágya volt Olaszországba jól bele markolni, hogy ott Ausztrián és a Pápán kívül más senki se bírhasson sat. E hiúságát a mutató nomine novitiusnak.

Anglia megragadta, s telyesítette is azért mert Olaszország szét-daraboltatása nekie főérdekében állt, valamint most is áll. S valamint Constantinápoly görög vagy orosz kézre jutása tönkre tenné az angolnak ottani kereskedelmi kilátásait, szívvel lélekkel azon törekedett és törekszik, hogy Velence a keleti kereskedelem fővárosa ne lehessen, vagy is ne olasz legyen. És hogy Olaszország minden réve főleg az angol kereskedők piacza maradjon. Ne hogy azonban Olaszországnak ily nyomattatása miatt, még egykor háborút viselni kényszeritessék, Olaszország igazgatását Ausztriára bízta, ő maga pedig csak a pénzt s Olaszország jövedelmeit biztosítá magának. — Tehát a jövedelem az övé leve, a kormányzat pedig pénz nélkül Ausztriáé. S valóban szóba is forgott többször, hogy az Olaszbirtokok több pénzt kivisznek mint behoznak.

Talleyrand mást nem tehetett, mint össze húzta magát, gondolván, hogy ez úgy sem több mint vásári munka, mely hamar elszokott szakadni. Az Orosz a Varsói Herczegségben, a Porosz Veszfáliában s a Rhéunsi tartományokba jól kikapván a dézmát mind ezzel nem sokat törődtek. A Pápa pedig kinek birtokai visszaadattak leginkább meg volt elégedve, mert az Angolok, a böjtért, a hering árából még acciset is fizettek. Es emez angol terv némi francia változtatás mellett az angolok által máig is használtatik Ausztria által pedig viseltetik; s háladatosság fejében, még ezenkívül kávéval s czukkorral is ellátja az angol csak nem az egész Ausztriát.

De hát a Német befolyás és Velence birtoklása nélkül fenmaradhat e Ausztria nagy hatalmi állása ?

Nemcsak fenmaradhat, de csak ezek nélkül lehet kétszerié nagy hatalom, és egyetlen egy szó változtatás vagy név csere mellett, mely így hangzik — nem Ausztriai hanem Magyar Birodalom.

Erre elámúlnak a centralisáló Reichsratok és Jezsuiták, kiknek számára nem lehet minden 4 év alatt egyegy új Ausztriát teremteni, csak azért hogy ismét új 2600. millióba merítsék, S megköszönhetik, hogy nem Párisbankell számolniok, hol római absolutio helyett francziás absolutiót kapnának, s hallatlan érdemeikért egy kevés Viaticumot is, azon ismeretlen Californiába hol az aranyhegyeket a Novitiusok őrzik, s rajok idvesség van metszve.

Igenis! Magyar ország Ausztriával: de nem Ausztria Magyar országgal. Igen is a tízszerre nagyobb területű és népességű

gazdag és hatalmas Magyarország — a tízszerre kisebb területű és népességű Ausztriával!

Ausztriának eddig volt novitius kormánya el van ítélve mind bent a Birodalom népei közt, mind kívül. Befeketítette magát az Orosz Czár előtt, a Német Birodalomban, Anglia és Franciaország előtt, s megrontotta a Fels. Császár s Dynasziája tekintélyét, elidegenítette tőle a Birodalom népeit, s az elpazarlott 3000 millió adóssággal hitelvesztve kimerítette Ausztriának minden erejét, a német birodalomba úgy mint Olaszországba való befolyását.

Sok kell még ahhoz, hogy az érdemdús Belcrédi kormány visszanyerhesse azon hitelt és bizodalomát melyes mértékben, melyben lennie szükség! az pedig alig reménylhető, hogy az Olasz az általa tramontánónak nevezett, Osztrák kormánnyal valaha szívélyes barátságba elegendhessék.

Épen ily ellenszenvvel viseltettek iránta a Csehek, Lengyelek, Morvátok, Tótok, Szerbek s Dalmaták is, kiket a novitius mind a nemzetiség csábképével izgatott fel a Magyar ellen. S midőn mint vakeszközökkel célját érte, kaptak, a nemzetiség helyett német nyelvet, a constitutió helyébe 15 évi tyrannismust — jóllét helyett vagyonuikból kifosztatást. 3 egy királyság puszta czim használatát ugyan megengedte, de a Dalmatokat oda nem csatolta s midőn azt hánytorgatta Horváthország, hogy neki ahhoz is joga van, oly formán felelt neki, mint egykor a kecskeméti bíró, ki egy perlekedő Aszonymnak, midőn ez azt mondá neki, hogy a tőle elitéit malomhoz neki igazsága van, azt felelé, hogy igazsága van, de malma nincs Mind e mellett még is találkoznak olyan Mazuranichok, kik Horváthország ügyét, az osztrák kaleoskopban veszve látják. Ez ily bordába szőtt centralistáknak nem szemeiken van hályog, hanem leikeiket lepte el a novitiusok bojtortjánya s még az álmoskönyv is azt mondja, hogy Jezsuitát látni — szép időben revolutio.

E lényeges és roppant bajon dicső Fejdelmünk bölcsesége ugyan segíteni óhajtván, miniszterei hypocrita politicáján gyökeres orvoslást szerzett, és önereje által megtalálta azon egyetlen egy idvezítő utat, mind Maga mind fels. Dynastiája, s az egész Birodalom szerencséjére, melyen minden népei telyes bizodalomát, és szívélyes forró szeretetét, milyennel Fejdelem még nem bírt — tökéletesen megnyerte. De ennek biztosítását, csak is 0 Cs. K. Felsége magas erénye és személye által véli biztosítottanak, s a jövőendő titkaiba nézve azon gyánút hordja mellében, vájjon későbbben azon osztrákokkal, kik eddig hitszegésekkel nyomorgaták a Birodalom népeit, nem fog e visszatérni a novitius Bachféle discordatumos politica a majd 3000 millió adóssággal dicsekvő Schmerling féle keserves politicához?!

Ez ellenében nagyobb controleriat lehetetlen találni, s mind a birodalom népeit mind a külföldet telyesebben megnyugtatni, mint ha Ő cs. k. Felsége, a magyar constitutiós Király vagy ha úgy tetszik Császársággal cseréli fel az Osztrák czimét, s mint ilyen a Magyar Birodalmat teendő a Birodalom székhelyévé. Annyival inkább mert tisztán ki van mutatva, hogy Leányágon a f. Dynastia Árpád véréből származik, holott sem Lothring

sem Habsburg nincs Németországban, — s e szerint Ő cs. k. Felsége inkább magyar mint német.

Igenis, Magyar s nem Osztrák Birodalom.

Mint Magyar Királyt vagy Császárt, mind a birodalmi különféle nemzetek, mind a külföld úgy fogná tekinteni, mint Béke angyalát, s Kelet-europa idvezítőjét; mint azon Magyar nemzet fejét, kinek értelmisége, nemes és egyenes lelkiisége, hatalma s vitézsége nemcsak a hajdankorbau érdemié ki Európa figyelmét, bámulatát és becsülését, midőn Királya ezt mondá „metuit me Caesar uterque“ — két császár rettege tőlem, hanem e mostani korban is, midőn készületlen felkelése lenyomására, még 180 ezer muszka, s 7 rázúditott nemzeten kívül, még egy áruló is volt szükséges.

Ekkor minden nemzet megnyugodnék, s telyes örömmel élvezné nemzetisége biztosítását. A Cseh, Lengyel, Horvát, Töt Szerb Oláh sat. a magyar által garantirozva lenne, s a magyar alkotmány szabadsága minden nemzetet magához vonna, és a Lajthantúli tartományok önkormányzat alatt szívélyesen sietnének egy compact birodalmat alkotni, s azon nemzet társaságába, ki még hitet soha sem szegett, s a birodalom felvirágoznék s megerősödnék. Ama gyűlölet helyébe, melyet a Jezsuita kormányok századok óta folytonosan élesztgettek, közöttük szívélyes barátság és testvériség foglalna helyet, s el lehetne bátran mondani:

Nagy magosán fénylik Budavár — s gyönyörű, lobogóját.

Lengeti a szabadok szent szelleme Dél-Kelet-Észak

Népeinek — Lássák! hogy egyenjog-nemzetiség s hit
Összeölelkezvén testvérként élnek alatta.

Nem kell had — nem kell hódítás — e Lobogóhoz

Hozzák majd az Oláh, Szerb, Bosnyák, Lengyel is, és több

Népek zászlajikat független lelkesedéssel,

Ennyi szövetség azt mondhatja Nyugotnak aludjál!

Pontusig a Keleten nincs más csak az égi szabadság.

S a barbár hatalom Dél és Északra van üzve. —

Angol, Német, Francz im! itt gyár műveiteknek

E roppant téren szabadon megnyitva piaczcza. —

És vájjon kik sóhajtának fel e változáson ? melyen a Birodalom minden nemzetségei, s Európa nagy része hosannát énekelne.

1. Azon osztrák centralisták, kik még egyszer szeretnének a birodalom új 3000 millió adósságába markolázni, nem törödvén sem a fels. Dynastia fennmaradásával, sem a népek nyomorgatásával.

2. A Nuncius, ki a centralisták béllése, azon Nuncius, kinek praedecessorai, Magyarországba hozták a keresztes hadakat, a nicápolyi, várnai veszteségeket, a paraszthatat, a Hussita háborút, közvetve a mohácsi vést, arevolutiókat ésCaraffákat sat. közelebb pedig Bach novitiussal együtt a concordatumot, hogy itt örökös discordia legyen.

3. Bécs városa. Ez azonban nagyon csalódik, ha azt hiszi, hogy ha Székváros nem lenne, azonnal vége lecdene. Való ugyan, hogy Bécsnek a hasa a fő motívuma. De épen ebből, a szempontból akar még ma jól lakni hogy holnap kedvére koplalhasson. Ám de ha holnap jobban jóllakhatik a mai éhes has, mire való neki a fényes dicsőség buboréka, melylyel mint gyermek játszik. Hiszen a dicső Germania nagyasszonyom merő rongy s 60 millió gyermekeit sírva nézi mint öldöklük egymást, s a tömérdek gyerek oly tehetetlen, hogy még azt sem érti, miszerént a német néhai dicsőség halálos gyászfátyolt visel a fején, melyet az Angol, Francz. és Orosz vas kezek ajándékozták neki, mint szeretetreméltó Matróának, a 36 legitimitás szülőjének.

Bécs gyár- és kézműveinek legfőbb piacza Magyarország, mely az Osztrák Bach — Schmerling kormány alatt kipusztított mindenéből, s nézze csak körű] magát, hogy mily elszegényedésre jutottak gyárai, ipara és szorgalma azért, hogy Magyarországnak nem volt, miből vásárlani. Ellenben ha Magyarország két-három annyi jövedelemhez jut, vájjon félhet e hogy gyárai s ipara semmivé lesz — és hogy nem fog két annyi gebachest ehetni mint most? De kereskedelme is a pénzfolyam bizonytalanságának is alája volt vetve az osztrák kormány alatt. Oly érvek e ezek, hogy tovább is óhajtsa eddigi állapotát — avagy talán az ütött szöget fejében, hogy a székváros cziméről le kell mondani. Ez nem áll, mert hiszem Ö Felsőge szabad tetszése szerint változtathatja időközönként Bécsben és Prágában is lakását. S ha azon nem csudálkoznak, hogy 300. év óta Bécs-ijén lakott a magyar király, mi oknál fogva aggódnak most azon, ha a Magyar és Osztrák Császár Budán is laknék. Magyarországra kálmában sincs, hogy ily esetben Ausztriát és a többi tartományokat provinciának tekintse, mint Bécs tette. Azon Bécs, melynek értelmiségi fensőbbsege, és Reichsrathja kieszközlötte. hogy 4 év alatt 2600 millió adósságba verje a birodalmat, s Olasz és Német országokba befolyását, megsemmisítse, s a Birodalom népeit adókkal agyon nyomja. Itt csak egyen jogról; Itt csak egyenlőségről forog a szó, s szálljon le Bécs azon hintáról, mi szerént magának fensőbbséget képez. Hiszen maga láthatja, hogy ő tőle s ő benne halomra rakhatták osztrák miniszterei az adósságot s az osztrák miniszteri felelősség abból állott, hogy megmondták a Reichsrathnak, mennyit adtak ki, és mennyi kell még — ? mire a Reichsrath fejet hajtott. S maga Bécs a megtestesült Concordatum, s maga sem tudja, hogy az a 4 millió Ausztria, Osztrák-e német-e vagy hát mi ? a 36 millió között.

4. Mi illeti a külföldet. Ennek hallásán csak Murawieff ugrana ki üllő helyéből ha lengyelvértől annyira meg nem hízott volna, de Bismark ur előre tánczolna a medve bőrre. Azon medvebőrre, melynek lövését, midőn ő is tanácsolá, nem értette, hogy egy Magyar birodalom, a Német birodalom fennállását ugyan biztosítandja, s kereskedelmét s népeit ugyan boldogíthatja, de az ő Poroszországa hatalma s tekintélye le fog szállani, — s az egész német szövetség, inkább a Constitutio Magyar Császár vagy

Királyival szövetkezik mint Poroszországgal, melyben ő a constitutióval eddig csak játszott.

De a Magyar Birodalom alakulása megkívánná, hogy az Orosz keletet el ne foglalhassa, Servia és Oláhország csatlakozását is. A ki ezt hódítás által gondolná eszközölné; az a tyrannok vagy novitiusok iskolájában tanult. Koránt sem. Eme nemzetek, és fejdélmek, látván azt, hogy az Orosz birodalomba keblezve nem lehetnének egyebek mint orosz vázaitok, magoktól szívélyesen csatlakoznának, független fejdélmeikkel, s független önállásaikkal s ön kormányaikkal a Magyar Birodalomhoz, s ha még érvényes lehetne is a magyar korona e címe Rcx Serbiae Bulgariae sat. el kellene történn, s reducálni kellene az örökös független szövetségre, később Bosznia, Bulgária s Montenegró sat. fejdélmek is e szövetséghez járulnának, melyben önállásuk s függetlenségük biztosítva lenne: s a pusztító háborúk megszűnésével felvirágoznának.

Mi illeti a Lengyel Gallicziát, sehol sem tenne e változás nagyobb hatályt mint itt. Az Orosz vaskezek, és a Porosz méltatlan politica által porig nyomott Lengyel, látván Gallicia szabadságát, az Orosz és Porosz ellen egy kitörendő vulkánna válnék, s a reményt, hogy „Nem halt még . meg Lengyelország“ forró leikéhez szorítaná.

Anglia, mely eddig azért kereskedett Lengyel vérrel, hogy az Orosz keletre ne mehessen, két kézzel sietne örökre megválni a rettegéstől, hogy a Pontus és Constantinápolyi kereskedelmet nyugodtan nem űzheti. Egyébiránt talán tán szűk markát is kinyitná örömeiben. Különben mit nem tehet í Anglia, ? megmutatta Schlcsvig-Holstein ügyében.!

A magyar az olasznak szívélyes lelki barátja, s az Olasz királyról épen ezt kell feltenni a Magyar Király és nemzet eránt. A velencei ügy kiegészítése után a Magyar és Olasz Birodalmakat szellemileg s lelkileg egynek lehetne tartani, míg a Francia Császár és nemzet ennek csak örvendhetne. A Magyar név tehát, az Olasz és Francia ellenségeskedést testvéri barátsággá és szövetséggé varázsolná. S ehhez jövén meg a helyrcállítandott független Lengyelország, vájjon mi ezen hatalmi álláshoz képest a 40. rongyra szakgatott s most már csak megboldogultnak tekintendő Római- Német szt. Birodalom Császára? — Ki egy jól szervezett Magyarországnak (nem Birodalomnak) sem volna képes megfelelni annyi sok fejjel.

A Porosz kétszínű politica melynek hagyományos jelszava, Árts Ausztriának a hol lehet, s a mint csak tudsz „ekkor elhalaványulna, s nem jutna eszébe mind a 40 német fejdelmet elárulni egy muszka barátságért mert vagy egy új Jénai ütközetbe lenne megsemmisítve, vagy kényszerülve lenne hadait a Muszka ellen vinni, és toldásul Pozcent nagylelküleg visszaadni Lengyelországnak, honnan azt, a Nagy Fridrich clablotta. S ki tudja hogy a Francia nemzet is nem elégednék c meg, ha Berlinben megfogadnák, hogy akkor utolszor éneklük a „Sie sollen es nicht haben“-t s azt kényszerülne látni a Porosz, hogy a most megerőszakolt Német államok, a szabad magyarhoz szövetkeztek.

De hát mind ez nem történhetnék e meg Osztrák birodalmi czímmel?

Igenis — Nem — ut supra, qui semel perjurat, etiara si vera dicat amittit üdém, quid? si millesies — ? — De azt csak úgy mondom mint egyéni véleményt, s ha még is osztrák cím a jó, ám legyen! — Majd elválik mit szüleiül. Ausztriát eddig is egyedül a címe nem engedte, hogy kint nagygyá, bent pedig egy és erős lehessen. — 4 millió német végett, többi népeit elhanyagolta, s a Német Birodalom ábrándja után kapkodott — s végre német kicsinségben maradt. Ezért kell a cím változtatás. Míg Ausztria, a maroknyi Ausztria nagy, — addig a Birodalom hatalma s tekintélye mindig kicsiny lesz, — S nagy hatalmi állása csak névleges, és fictio.

Ez eddig mind jó, mondják majd némelyek, csak az a baj, hogy az Orosz csak papíron van megverve. Ez való: de hát miért ne lehetne a gyepeken is? — A legvitézebb francia Mareschall Ney ugyan azt mondta, hogy a Muszka katonát nem elég agyonlőni, hanem még azután szuronnal kell a földre szegezni, mert különben el nem dűl. Ehhez járul az égálj, mely alatt csak 4 hónapig nem fagy: a ki tehát ennyi idő alatt Moszkaig hat, azon ellenség vagy feladni kénytelen magát, vagy megfagyni, mint Napóleon serege. Ezekhez képest nem csak katonáji, de az égálj is győzhetlenné teszi az Oroszt. Azonban a stratégiában szó sincs róla, mikép nem lehet 30 foknyi hidegben megfagyni. De ellenben tanítja az egyszerű ész és a természet törvénye, — és magok az Oroszok.

Ma holnap egy évszázad telik, hogy az Orosz a dicső Lengyelországot kínozta, pusztítja, rabolja és gyilkolja az erőszak jogán: — Egy évszázadja lesz, hogy vallását, s nemzetiségét kiirtani igyekszik az ököl és szurony jogán, — ideje tehát már, hogy a Lengyel is elmondhassa egyszer valahára bár ha ily későn is „vicem pro vico, reddo tibi charc vicine“, Ideje hogy minden eszköz szent legyen, mellyel halálos ellenségének árt-hasson. Tehát barbárokkal barbáruul kell harcolni. S hogyan?

A Magyar, Olasz és Francia 3 tábort állítanak ki, egyet Posenben, másikat Galliciában, harmadikat Moldvában. S még talán a Porosz is rá szánja magát egy negyedik, a Török pedig még egy ötödik sereg kiállítására. E táboroknak május elején mind az Orosz határokon kell lennie, s egyszerre törni a muszkára. Ha elfogadja az ütközetet, jó, akkor meg lesz verve; ha pedig oly reményei hátrál, hogy elleneit téli szállásra csalja be, ez még jobb — csak üzni kell minél belyebb vissza. De augustus végén bármily kilátások lennének is az előmenetelre vagy tán ott maradásra, mindenik Tábor hátra vonul egészen Lengyelországba téli szállásra. De visszajöttkor minden Orosz várost és falut feléget maga után, a marhákat elhajtja, az Orosz lakosokat azonban mindenütt életbe hagyja, ha azok fegyvert nem fogtak. S eként az elhagyott helyeket égve hagyják oda egész a Lengyel határig. A népet pedig Pétervár és Moszkaba utasítják téli szállásra. Képzelné lehet, hogy ezen 6-ik Tábor a legrettenctesb leend a Muszka Murawieffekre, mely a Has General vezérlése alatt, a mit lát mindenre rá teszi a kezét, s ezeknek vagy enniük kell adni (ha volna mit) vagy

mind leöletni, ha lenne annyi ágyú. E nagy népgyűlésen nem igen jut arra idő, hogy a visszavonult táborok téli megtámadásairól gondolkodhassanak. Ha pedig az Orosz maga égetné fel nyárban, az előre nyomuló győztesek előtt birodalmát, ennél nagyobb szerencse nem lehetne, mert kívül és belől égne a birodalom.

Látván ezt a muszka kormány, ha le nem verik azt is tulajdon népei, oly békepontokat is aláír, melyben nem csak Lengyelországról hanem a Fekete tengerig minden déli tartományairól, sőt még Kaukasiáról is lemond. S a győzelmekre bízva, hogy a Kozákok és Kalmükök, s egyéb új felosztású tartományokban is, új Fejedelmeket nevezhessenek, s ezeket a Lengyel Királyság szövetségeseivé tegyék. Finnlandot jjedig, Svédországhoz visszacsatolhassák: de ellenben jogot adjanak nékie Asia Északi részeinek, s a chinai birodalom elfoglalására is, az Uralok bányáit pedig a Muszkának hagyják, nem kívánván belőle semmi mást, mint a Lengyel Egyházak keresztjei megfuttatására, és a győzelmek hadaira néhány darab Platinát. Véffre Iwffy szabad Tatárország-ot s Mongoliát az Ohitre téríthessék.

Ha azonban ily békekötés első évben nem succedálna, tavasszal a seregek egy más utat választának Pétervár és Moszkau felé s visszajövet azon vidékeket is mind felégetnék.

Ez egy kissé drasticus terv ugyan, —de ha az agyon lövésre el nem dől, mit vesződne az ember a keresztényiden szurony gyilkolással. ? Magukra kell bízni, hogy tetszésök szerint dőljenek bele azon jövődő boldogságba, hova annyi dicső Lengyelt szuronyoztak és siberiáztak. Egyébiránt miféle lélekismerete lehet annak, ki e terven feljajdúlna és fel nem jajdúlt azon, hogy az alsóvilági öldöklő angyal Murawieff az egész Lengyel nemzetet vérbe és gyászba borítá. Itt nincs az Oroszok legyilkolásáról szó is — itt csak anyagok megsemmisítése forog fenn, melyek reparálhatók, de melyek létele egész Europa csendét háborgatja, s a Siberiai pokol útját egyengeti, a népek szabadságát nyusztfogással képviselteti, s az orosz hitet szuronyokkal oltja a népekbe, s a világ ismeretlen és ismeretes részeit a panslavismus agyremébe burkolni és burkolhatni álmodozik. Különben vájjon nem szelidebb terv e ez — az Angolok Jamaikai barbár öldöklésénél? — S vájjon nem százszor kisebb nyomor e ez, annál, mit e nélkül, a muszka Murawieffek fognak ma holnap fél Európára hozni ?

De itt ismét azon kérdés támad, hogy ha a nemzeteket nem szabad erőszakkal hódítani, miféle kívánság és féltétel az, hogy Oláhország és Szerbia a Magyar birodalomhoz csatoltassanak, holott azok a Török Szuzerenitás alatt állanak, és Lengyelországot az Orosztól erővel akarni elvenni.?

Ez igen természetes. Az Orosz Lengyelországot erőszakkal rabolta szét — s ezt erőszakkal venni vissza — igen jogos. A Török Oláhországot s Szerbiát, két három annyi idő óta bírja. Az Orosz kezében Lengyelország csak hódítási eszközül tartatik, míg ellenben Oláhországot s Serbiát a Török Suzerán főleg az Orosz ellen véd bástyáikül véli használhatni. E politikáját azonban az orosz ármány annyira lerontotta, hogy így in statu quo, e két Fejedelemség százszor nagyobb ellensége a Török védúrnak, mint az

Orosz ellenségnek. Amott mint az Ó Hit feje, Serbiában pedig nemcsak az Ó hit, de még mint fajrokon is uralkodik, s ha e körülményt nem látná a Török, nem is egy könnyen válna meg tőlök. Így azonban ha látja hogy e két Fejedelemség, nem csak nem ellensége, de megszabadítója is leendő a Muszkától — jó Csere fejében szívesen lemondani a véduraságról. Ugyan is.

Egy Európa által vívandott háborúban Törökország, a muszka által tőle elfoglalt Kaukáziai mahomedan tartományait mind visszafoglalhatja. S ezek fejében, s még meg azért is, hogy Gortschakoff Peletonban nem fogná magát többé mutogatni, nem osak Oláh és Serb — de még Bolgár és Bosnyák országokat, és Horváthország elfoglalt részeit is függetlenséggel megajándékozhatná. S ez által csak szerencsét vívna ki magának. Mi okból ezért háborúra épen nem kelne e változás, sat.

De hát mit szólna ehhez Európa ?

Németország votuma itt csak törtszám, mert 36. sem tesz egy egészet: de ezen $\frac{3,1}{4u}$ votumot is rá adná, ha elképzelné, hogy gyár és kézműveit a Magyar Dunán a keleti tartományokba hordhatja s az Orosz nem izgágaskodik többé birodalmában.

Az Angol,- Francz.- és Olaszbirodalmak kereskedelme, részint a Dunán és Dardanellákon részint vasúton, a legnagyobb virágzásba jönne. 'S mivel a Magyar és Lengyel helyreállítandó Birodalmak roppant térsége még századokig sem nélkülözhetné Nyugoteuropa iparát, c gazdag kereskedelem nyeresége megnyugtatná Nyugoteuropa nemzeteit, s békében s boldogul élhetnének. E két Birodalom jövődő hatalma őket nem nyugtalaníthatná, miután ezek kilátása, s had nélkül való hódítása Kelet felé lenne hivatva; s Nyugoteuropa s Európa fölösleges népe, a műveletlen részeken miveltséget állíthatna elő. De a mi legfőbb, ekkor lenne csak biztos az általános lefegyverzés és Európának a roppant hadi adók alóli felmentetése. S oly erős állása, melyben az Eszakamerikai hatalmas Jankéck megtámadása ellen egyesülhetne, s azoknak minden nagy állandó Katonáság tartás nélkül megfelelhethetne.

De vájjon Franciaország részt venne e háborúban? Nagyon bölcs fejedelme van annak! Érti az azt, hogy ekkor Algériában még egyszer akkora Franciaországot nyerhetne, s birodalma iparát s gyárait felvirágoztatná,— csak hogy azután nem kellene és lehetne a Francia Nemzet boszantására többé! — azt énekelni „Sie sollen es nieht habén“ —Schleswig-Holstein pedig kevés híján, Poroszorozágra úgy állana, mintha rá szabják és várták volna. S ha a Diplomatica ezt sem tudná vagy akarná kivinni, akkor az nem népeket boldogító, hanem Dzsíngisz Khánnak való tudomány. Mi azt mutatná, hogy itt békét szoktak vetni, s háborút aratni. Ho hó! — nem úgy van az, kiált fel erre a szerelmes szép de már viseltes Germania Asszonyosság“. Mire a szürös diplomata azt feleli: bizony ha nem úgy van — akkor úgy van; hogy ha Napóleon s Viktor nem segítenek, szeretett nagyanyaasszonynak, minden gyermekét agyon ölelheti szeme láttára az Angol és Porosz hadakra nem is füttyentő Orosz. S még ezenfölül oculár nélkül

megláthatja, hogy a Visztula torkolatától Triesztig s innen az egész Keleten a Kaspi tengerig minden népek kozák tánczot fognak járni. Ön pedig még diadalmas fiai Bocharában fognak csatázni, kéjelegve énekelheti, a S i e s o 11 e n-t s kivilágíthatja az északi fagytól virágzó ablakait, — ez új Orosz menyegzőre. Melyhez Palmerston szelleme szerencsét fog kívánni mint Holsteinhoz — s ezzel bevégzi a sok czifra angol védbeszédeket. S azt fogja mondani, mit a borbély, midőn az utcán megszóllított. Doctor úr harangoznak ám a betegnek, kit az úr curált! — Igen mondá a borbély, én megköpülőztem, megberetváltam, hánytatót és laxatívát adtam neki — a fogát is kihúztam, s ha mind ez nem használt — Istennél a kegyelem! — Érti ezt nagysád? —

Végül meg kell jegyeznem, hogy a Magyar minden Nemzetek szívélyes barátja, kikkel azonban a birodalomban együtt él mint testvéreket nézi. Ha azonban idegenségek mutatkoztak olykor, arra nem, a magyarok adtak okot, hanem a kormány által ingerlett Nemzetiségek. Épen így vagyunk a külső államok Nemzeteivel is, kik ellen a háborúkat vagy az Ő kormányaik, vagy a mienk kezdték, de nem a Nemzetek.

Fogjunk tehát testvéri kezét, s én csak annyi szívélyességet kívánok e birodalmi Nemzetiségektől, mint milyennel a Magyar viseltetik erántok, s boldogok leszünk. Mivel pedig erre bölcs Fejdelmünk nyújtott alkalmat, szivünk mélyjéből kívánjuk! — hogy

Éljen sokáig és szerencsével Ferencz József Császár s Magyar Constitutios Királyunk.

Felséges Nejevel Erzsébet Császárné s Magyar Királynéval — s a fenséges Rudolf Korona Magyar herczeggel.

Éljenek Ő Cs. K. Felsége Fens. Szülőji! különösen pedig Fens. Sophie Cs. K. Fő Herczeg Asszony, ki nevét (*Zωφιε*) méltán képviseli, s ki Nagy Királyunkat magyarul nevelteté — s tapasztalja sok éveken át mily dicső eredménye leend e Bölcseségének! —

Éljenezz Magyar! — Itt a Háromszín!
 Mely a szeretet — hit — remény jele.
 Lobogjon a Hon minden házáin, —
 S a legtisztább testvériség vele! —
 S ha békét akarsz, keltén a tavasznak,
 Csak e Háromszínt mutasd az Olasznak —

S ha e két Haza minden halmára
 Ily lobogót tűz a nagy ünnepély.
 A Népörömnem lesz határa, —
 Kiragyog a nap, — és elfut az éj. —
 Mindenütt virul a vörös — fejez — zöld
 S láttán a Vezúv lángol, — tombol a föld.

Csak e Háromszínt tűzd a Gellétre!
Ez a szeretet — hit — remény jele,
Lobogjon észak-kelet és délre 1
S a legtisztább testvériség vele!
Ott harsoghasd szét — hadd hallja minden táj
Éljen sokáig a Magyar Nagy Király!!!